

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання контрольної роботи

з навчальної дисципліни

«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів заочної форми навчання освітнього рівня «магістр»
спеціальності 051 – Економіка)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» (для студентів заочної форми навчання освітнього рівня «магістр» спеціальності 051 - Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Г. А. Жовтяк. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 25 с.

Укладач канд. екон. наук, доц., доц. каф. ЕПМГ Г. А. Жовтяк

Рецензент

В. А. Лушкін, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств міського господарства Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 28 серпня 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ПРОГРАМА КУРСУ	5
2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	8
3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	9
4 ПІДБІР ЛІТЕРАТУРИ З ТЕМАТИКИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	10
5 ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	11
6 ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	11
7 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДО ВИКОНАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	12
8 РОЗРАХУНКОВА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	23

Ь

ВСТУП

Сучасні умови господарювання вітчизняних підприємств характеризуються високим рівнем мінливості чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, зростанням рівня конкурентної боротьби. Недостатньо високий рівень ефективності діяльності підприємств багато в чому обумовлений проблемами управління підприємством у конкурентному середовищі. Серед цих проблем слід зазначити: відсутність стратегій розвитку підприємств і стратегій конкуренції, орієнтація їх на короткострокові результати, недостатнє знання кон'юнктури ринку, відсутність механізмів виявлення й утримання конкурентних переваг підприємства, недостатня кваліфікація і мотивація управлінського персоналу. Все це обумовлює необхідність вивчення теорії та практики управління конкурентоспроможністю підприємств у ринкових умовах господарювання.

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань і практичних навичок з ефективного управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах господарювання.

Об'єктом вивчення дисципліни є процес управління конкурентоспроможністю підприємства як відкритої організаційно-економічної системи, яка функціонує в умовах ринкових відносин.

Предметом навчальної дисципліни є сучасні концепції, методичні підходи щодо оцінки конкурентоспроможності продукції, підприємства та його потенціалу, діагностики конкурентного середовища підприємства та розробки й обґрунтування оптимальної стратегії управління конкурентоспроможністю.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання діяльності підприємств.

Матеріал навчальної дисципліни базується на знаннях, які студенти отримують у навчальних дисциплінах підготовки бакалавра.

Знання, отриманні під час вивчення дисципліни є підґрунтям для обґрунтування економічних рішень магістерських робіт.

1 ПРОГРАМА КУРСУ

МОДУЛЬ 1 КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Змістовий модуль 1 Теоретичні основи конкурентоспроможності та діагностика середовища з метою забезпечення конкурентних переваг

Тема 1 Сучасні теорії конкуренції

Сутнісна характеристика поняття «конкуренція». Трансформація економічних концепцій конкуренції. Функції та види конкуренції. Форми та засоби цінової і нецінової конкуренції.

Тема 2 Державне регулювання конкуренції

Сутність, мета та інструментарій державного регулювання конкуренції. Правові засади державного регулювання конкуренції. Антимонопольний комітет як спеціальний орган державної політики у сфері конкуренції. Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції. Закордонний досвід формування системи антимонопольного регулювання.

Тема 3 Діагностика конкурентного середовища підприємства

Сутність конкурентного середовища та його складові. Методика діагностики конкурентного середовища підприємства. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку. Аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку. Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства.

Тема 4 Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових

Сутність та рівні потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Прикладні моделі оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових. Критеріальні методи визначення потенціалу

конкурентоспроможності підприємства. Стратегічний аналіз потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

Тема 5 Формування конкурентних переваг підприємства

Визначення конкурентної переваги підприємства та її особливостей. Види конкурентних переваг підприємства. Детермінантні фактори формування конкурентних переваг підприємства. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства.

Тема 6 Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства

Напрями забезпечення конкурентних переваг підприємства. Характеристика методів забезпечення конкурентних переваг підприємства. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства. Інструменти та засоби реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Змістовий модуль 2 Сучасні технології управління конкурентоспроможністю підприємства

Тема 7 Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства

Сутнісна характеристика технології забезпечення конкурентних переваг підприємства. Принципові основи технології забезпечення конкурентних переваг підприємства. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування при забезпеченні конкурентних переваг підприємства. Організаційно-економічні аспекти впровадження технології забезпечення конкурентних переваг підприємства. Технологія формування і реалізація інвестиційно-економічної стратегії забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Тема 8 Особливості управління конкурентоспроможністю продукції

Економічна характеристика поняття «конкурентоспроможність продукції» . Концептуальна характеристика управління конкурентоспроможністю продукції. Фактори, критерії, чинники конкурентоспроможності продукції.

Принципи та алгоритм оцінювання конкурентоспроможності продукції. Методи та показники оцінювання конкурентоспроможності продукції.

Тема 9 Управління конкурентоспроможністю підприємства

Сутнісна характеристика поняття «конкурентоспроможність підприємства». Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Організаційно-економічна структура механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Систематизація та розрахунок показників оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Прогнозування стану конкурентоспроможності підприємства.

Тема 10 Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства

Економічна сутність соціальної відповідальності. Основні засади концепції соціальної відповідальності підприємства. Соціальна відповідальність як складова забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Роль консолідованої соціальної відповідальності в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. Система заходів з підвищення рівня соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства. Інструменти забезпечення соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства.

Тема 11 Розробка і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності підприємства

Концепція розробки та основні елементи програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Передумови, що визначають необхідність розробки програм підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Програми підвищення якості продукції та ефективності господарської діяльності як складові програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапізація розробки і реалізації конкурентної стратегії підприємства.

Тема 12 Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства

Інформаційно-методичні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Оцінювання конкурентних позицій підприємств методом Бостонської консалтингової групи. Багатофакторна модель як засіб системного управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі портфельного аналізу та проектування в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. SWOT-аналіз як інструмент управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі системного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства.

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи з курсу «Конкурентоспроможність підприємства» є складовою частиною навчального процесу, формою проміжного контролю ступеня оволодіння майбутніми фахівцями основами дисципліни, що вивчається, а також активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи спрямована на закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення дисципліни, набуття навичок самостійно працювати з літературними джерелами та статистичними матеріалами, робити висновки.

У ході підготовки до виконання контрольної роботи студент має вивчити законодавчі акти, літературні джерела, періодичні публікації, в яких розглядаються питання обраного варіанта, зробити узагальнення та висновки.

3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Основна вимога до контрольної роботи полягає у всебічному і глибокому розкритті змісту запропонованого варіанта, що є результатом засвоєння студентом нормативних актів, спеціальних матеріалів і літературних джерел.

У кожній роботі мають бути такі розділи:

Вступ:

1. Теоретична частина.
2. Розрахункова частина.

Висновки:

Список використаних джерел.

Заголовки структурних частин роботи пишуть на окремій сторінці прописними буквами: ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

Розглянемо структуру контрольної роботи.

У вступі необхідно відобразити роль і значення конкурентоспроможності підприємства, дати обґрунтування завдань контрольної роботи та сформулювати її ціль.

Зміст теоретичної частини роботи містить два питання і має відповідати сучасному рівню розвитку підприємства. Теоретичний матеріал, поданий у роботі, має бути доповнений цифровими даними, графіками, таблицями, схемами.

У розрахунковій частині розв'язуються дві задачі з детальним поясненням ходу розрахунків, етапів і результатів отриманих даних.

Висновки формуються по теоретичній та розрахунковій частинах.

У кінці роботи подається повний список використаних джерел, який необхідно систематизувати і скласти у певному порядку: спочатку вказуються законодавчі та нормативні акти (закони, укази, постанови, статистичні довідники), потім – загальна та спеціальна література за алфавітом, а наприкінці – Інтернет-ресурси за алфавітом.

Матеріал контрольної роботи має бути викладений відповідно до законів формальної логіки, тобто законів тотожності, достатнього обґрунтування.

Обсяг теоретичної частини роботи має становити 10–12 аркушів формату А4.

У готовому тексті не дозволяється робити виправлення, вставки, а також скорочувати слова та використовувати аббревіатури (крім загальноприйнятих).

4 ПІДБІР ЛІТЕРАТУРИ З ТЕМАТИКИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Першим етапом виконання контрольної роботи є вибір варіанта, який студенти здійснюють за таблицею 7.1. Питання варіанта обов'язково вказуються в змісті роботи. Якщо робота виконана не за визначеним варіантом, то до розгляду вона не приймається.

Навчальну та спеціальну літературу з теми контрольної роботи студент підбирає самостійно, використовуючи для цього рекомендовану літературу, яка наведена в методичних вказівках, алфавітний, предметний та систематизований бібліотечні каталоги. Консультацію з питань підбору літератури студент може отримати у викладача кафедри.

Під час підбору літератури особливу увагу варто приділяти першоджерелам, що стосуються питань роботи, періодичним виданням, науковим статтям, передовому досвіду підприємств.

При складанні бібліографії треба враховувати не тільки рік видання, а також його зміст, актуальність у сучасних умовах.

При написанні роботи треба обов'язково вивчити і використовувати стосовно конкретних питань чинні Закони України, Укази Президента України, Постанови КМУ, нормативні й методичні матеріали міністерств і відомств, а також підприємств та організацій.

Перед виконанням роботи в останній редакції треба уважно переглянути власноручні записи, зроблені при вивченні літературних джерел, матеріалів підприємств. Ці записи необхідно систематизувати, ретельно проаналізувати, узагальнити перед тим, як використати у тексті роботи.

Зібраний статистичний матеріал треба згрупувати, класифікувати, звести у таблиці, зробити порівняльний аналіз. Ці матеріали можна подати у вигляді діаграм, графіків, схем тощо.

5 ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Зібраний, вивчений і опрацьований матеріал з питань контрольної роботи викладається відповідно до змісту роботи у логічній послідовності. При написанні роботи необхідно розкрити теоретичну значимість питань, що розглядаються, зробити аналіз фактичного матеріалу і відповідні висновки. У роботі не може бути повторень, надмірного цитування. Цитати повинні бути короткими і органічно пов'язуватися з текстом. На використані у роботі цифрові дані, цитати, таблиці мають бути посилання із зазначенням джерел. Обсяг висвітлювальних теоретичних питань має бути приблизно однаковий.

6 ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота має бути літературно та технічно грамотно виконана і відповідати вимогам оформлення. Оформлення роботи здійснюється у відповідності з вимогами державного стандарту.

Текст роботи можна писати чітко від руки пастою чорного або синього кольору, а також друкувати на машинці, або шляхом комп'ютерного набору з одного боку аркуша стандартного розміру, папір формату А4. Усі сторінки роботи нумеруються.

Контрольна робота виконується відповідно до вимог цих методичних рекомендацій, інакше вона не буде зарахована, незалежно від її змісту.

Завершена робота подається студентом викладачеві у термін, зазначений навчальним графіком.

7 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДО ВИКОНАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Під час виконання контрольної роботи з дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» студенти повинні привести відповіді на запитання за варіантами, наведеними у таблиці 7.1. Варіант обирається за останньою цифрою шифру залікової книжки.

Таблиця 7.1 – Теоретичні питання

Варіант	Питання
0	Ринкові структури та їхні ключові ознаки. Конкурентна карта ринку як інструмент аналізу конкурентного середовища: методика побудови, переваги та недоліки.
1	Якість і конкурентоспроможність продукції. Конкурентоспроможність підприємства за теорією ефективної конкуренції.
2	Стандартизація та сертифікація продукції (послуг) як складові підвищення конкурентоспроможності підприємства. Системний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.
3	Конкурентоспроможність підприємства: поняття, чинники впливу на рівень, підходи до оцінювання. Процесний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.

Продовження таблиці 7.1

Варіант	Питання
4	<p>Конкурентоспроможність продукції: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.</p> <p>Глобальні конкурентні переваги і джерела їх формування.</p>
5	<p>Принципи та процес оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>Чинники, що впливають на ефективність конкурентної стратегії підприємства.</p>
6	<p>Концепція «Ланцюга створення вартості» та її застосування у процесі формування конкурентних переваг.</p> <p>Еволюція теоретичних поглядів на конкуренцію та джерела набуття підприємством конкурентних переваг.</p>
7	<p>Концепція «Стратегічних зон господарювання» та її застосування при реалізації конкурентних переваг.</p> <p>Програми підвищення конкурентоспроможності підприємства: вітчизняний досвід розроблення та реалізації.</p>
8	<p>Державний механізм регулювання конкурентоспроможності підприємства та його основні елементи.</p> <p>Програми підвищення конкурентоспроможності підприємства: закордонний досвід розроблення та реалізації.</p>
9	<p>Правове забезпечення конкуренції в Україні</p> <p>Карта стратегічних груп як інструмент аналізу конкурентного середовища: методика побудови, переваги та недоліки.</p>

8 РОЗРАХУНКОВА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Завдання №1

Визначити узагальнюючий показник якості транспортного обслуговування вантажовідправників залізницею та його складових простих показників (вчасності доставки вантажу, кількісного збереження вантажу, якісного збереження вантажу, комплексного обслуговування вантажовласників, задоволеності попиту на вантажні перевезення, екологічності перевезень) за вихідними даними таблиці 8.1 (варіант обирається за останньою цифрою залікової книжки).

Методичні вказівки до виконання завдання 1

Узагальнюючий показник якості транспортного обслуговування вантажовідправників ($K_{заг}$) визначається як сукупність простих показників якості, скорегованих на вагу їх важливості для вантажовідправників за формулою

$$K_{заг} = \sum_{i=1}^n K_i \cdot \alpha_i, \quad (8.1)$$

де K_i – рівень конкретного i -го простого показника якості транспортного обслуговування ($i = 1, \dots, n$, де n – кількість простих показників якості транспортного обслуговування, що враховуються в узагальнюючому);

α_i – питома вага важливості i -го простого показника якості транспортного обслуговування.

Узагальнюючий показник якості транспортного обслуговування вантажовідправників уособлює в собі наступну сукупність простих показників:

- коефіцієнт вчасності доставки вантажу,
- коефіцієнт кількісного збереження вантажу,
- коефіцієнт якісного збереження вантажу,
- коефіцієнт комплексності обслуговування вантажовласників,
- коефіцієнт задоволеності попиту на вантажні перевезення,
- коефіцієнт екологічності перевезень.

Таблиця 8.1 – Вихідні дані для визначення узагальнюючого показника якості транспортного обслуговування вантажовідправників та його складових

Показник	Значення за варіантами									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 Загальний обсяг перевезень вантажу, тис. тонн	96745,29	107554,2	99165,12	98435,65	125145,15	115107,6	100950,3	89935,65	87603,14	96154,9
2 Обсяг перевезень вантажу, що доставлено вантажоотримувачам у встановлений термін, тис. тонн	91947,75	99916,4	91061,5	93925,5	115219,6	106093,7	96535,25	83605,85	82545,95	92205,6
3 Обсяг втрачених вантажів з вини залізниць, тис. тонн	2852,3	3015,4	2857,4	2906,5	2803,6	2852,15	2795,11	2706,3	2063,5	2705,3
– в т.ч. через псування	580,5	601,7	595,5	580,36	570,9	560,3	504,5	535,0	585,11	640,3
4 Обсяг комплексних перевезень вантажів «від дверей складу до дверей вантажоотримувачів» під'їзною залізничною колією або автотранспортом залізниць, тис. тонн	58046,0	57605,5	65147,9	75350,8	64598,5	75624,3	79856,3	50435,6	51025,4	58014,6
5 Коефіцієнт, що враховує рівень комплексності доставки вантажу	0,80	0,78	0,82	0,79	0,78	0,81	0,80	0,83	0,79	0,80
6 Обсяг заявленого до перевезення вантажу, що не вивезено з вини залізниці, тис. тонн	725,57	706,3	699,7	695,4	685,11	703,7	7015,2	699,35	675,4	654,8
7 Викиди забруднюючих речовин під час здійснення вантажних перевезень, що заподіюють шкоду оточуючому середовищу, тис. тонн в тому числі:										
7.1 нормативні	846,154	849,42	846,95	840,05	852,96	826,20	827,115	802,14	849,29	806,45
7.2 фактичні	847,05	852,95	845,57	851,0	866,75	840,73	815,335	816,35	856,14	807,95

Коефіцієнт вчасності доставки вантажу ($K_{дост}$) визначається за формулою

$$K_{дост} = \frac{\sum Q^{вчас}}{\sum Q^{заг}}, \quad (8.2)$$

де $\sum Q^{вчас}$ – фактичний обсяг перевезень вантажу, що доставлено вантажоотримувачам з дотриманням встановлених нормативних термінів доставки за визначений період часу, тис. тонн;

$\sum Q^{заг}$ – загальний обсяг перевезень вантажу за той же період часу, тис. тонн.

Коефіцієнт кількісного збереження вантажу ($K_{збер}^{кіль}$) розраховується за формулою

$$K_{збер}^{кіль} = \left(1 - \frac{\sum Q^{втрач}}{\sum Q^{заг}} \right), \quad (8.3)$$

де $\sum Q^{втрач}$ – фактичний обсяг перевезень вантажу, що втрачено з вини залізниці за певний період часу, тис. тонн.

Коефіцієнт якісного збереження вантажу ($K_{збер}^{як}$) знаходиться за формулою

$$K_{збер}^{як} = \left(1 - \frac{\sum Q^{зінс}}{\sum Q^{заг}} \right), \quad (8.4)$$

де $\sum Q^{зінс}$ – фактичний обсяг перевезень вантажу, що втрачено через псування з вини залізниці за певний період часу, тис. тонн.

Коефіцієнт комплексності обслуговування вантажовласників ($K_{\text{компл}}$) обчислюється за формулою

$$K_{\text{компл}} = \frac{\sum Q^{\text{компл}} \cdot \alpha_{\text{компл}}}{\sum Q^{\text{заг}}}, \quad (8.5)$$

де $\sum Q^{\text{компл}}$ – обсяг комплексних перевезень вантажів «від дверей складу до дверей вантажоотримувачів» під'їзною залізничною колією або автотранспортом залізниць, тис. тонн;

$\alpha^{\text{компл}}$ – коефіцієнт, що враховує рівень комплексності доставки вантажу на початку та наприкінці маршруту перевезення за транспортними схемами П-М-П, П-М-А, А-М-П, А-М-А тощо (П – під'їзна колія, А – автотранспорт, М – магістральний залізничний транспорт).

Коефіцієнт задоволеності попиту на вантажні перевезення ($K_{\text{зп}}$) встановлюється за формулою

$$K_{\text{зп}} = 1 - \frac{\sum Q^{\text{невідпр}}}{\sum Q^{\text{заг}}}, \quad (8.6)$$

де $\sum Q^{\text{невідпр}}$ – обсяг перевезень з числа заявлених до перевезення з вини залізниці за певний період часу, тис. тонн.

Коефіцієнт екологічності ($K_{\text{екол}}$) знаходиться за формулою

$$K_{\text{екол}} = \frac{Y^{\text{норм}}}{Y^{\text{факт}}}, \text{ за умови, якщо } Y^{\text{норм}} < Y^{\text{факт}} \quad (8.7)$$

де $Y^{\text{норм}}$ – нормативна величина гранично припустимої концентрації шкідливих речовин або шкоди, заподіяної оточуючому середовищу роботою залізничного транспорту під час здійснення вантажних перевезень (визначається технічними нормами та технологічними інструкціями);

$U^{норм}$ – фактична величина забруднення шкідливими речовинами або шкоди, заподіяної оточуючому середовищу роботою залізничного транспорту під час здійснення вантажних перевезень (визначається за відповідною методикою з урахуванням витрат на природоохоронні заходи).

Якщо $U^{норм} \geq U^{факт}$, то коефіцієнт екологічності дорівнює одиниці ($K_{екол} = 1$).

Питому вагу важливості i -го простого показника якості транспортного обслуговування оцінюють за допомогою методу експертних оцінок.

Під час ранжування важливості окремих простих показників якості транспортного обслуговування вантажовідправників групою експертів було використано п'ятибальну систему оцінювання:

- 1 – значимість показника відсутня;
- 2 – слабка значимість показника;
- 3 – середня значимість показника;
- 4 – показник є значимим;
- 5 – висока значимість показника.

Результати проведеного ранжування наведено у таблиці 8.2 (варіант обирається за передостанньою цифрою залікової книжки студента).

Для визначення важливості i -го простого показника якості транспортного обслуговування (α_i) користуються наступною формулою

$$\alpha_i = \frac{B_i}{\sum_{i=1}^n B}, \quad (8.8)$$

де B_i – сумарне значення оцінок, що виставлені експертами відповідному i -му простому показнику якості транспортного обслуговування;

$$\sum_{i=1}^n B$$

– сумарне значення усіх оцінок, що встановлено усіма експертами за всіма простими показниками якості транспортного обслуговування.

Таблиця 8.2 – Вихідні дані для визначення питомої ваги показників простої якості в узагальнюючому

Назва показника якості транспортного обслуговування вантажовласників	Оцінки експертів за варіантами																																				
	1				2			3			4				5			6				7			8			9					0				
	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №4	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №4	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №4	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3	Експерт №1	Експерт №2	Експерт №3				
1 Вчасність доставки вантажу	5	4	5	4	4	5	5	5	4	5	4	5	5	5	4	5	5	4	5	4	4	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5	4	
2 Кількісне збереження вантажу	5	4	5	5	5	5	4	5	4	4	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5
3 Якісне збереження вантажу	4	2	4	3	4	2	3	3	3	4	3	3	4	5	2	5	4	3	2	5	3	4	4	3	3	3	4	2	5	4	3	4	4	4	4	3	
4 Комплексність обслуговування вантажовласників	4	5	3	4	5	3	3	5	5	3	4	3	5	3	5	3	5	4	4	5	4	5	4	5	4	5	4	3	5	5	4	5	4	4	5	5	4
5 Задоволеність попиту на перевезення вантажів	4	4	3	4	3	3	3	4	2	2	4	3	4	4	3	3	2	2	2	4	2	3	3	4	4	4	4	3	2	3	3	4	4	3	2		
6 Екологічність вантажних перевезень	1	2	1	1	2	3	3	1	2	3	1	1	1	1	2	2	3	1	2	2	2	1	3	3	1	1	1	1	1	1	2	3	1	2	2	1	

Завдання №2

(№ варіанту – остання цифра залікової книжки студента)

Визначити оптимальний обсяг виробництва продукції, оптимальні ціни, при яких гранична виручка перевищуватиме граничні витрати підприємства. Базова ціна передбачає рентабельність виробництва продукції 10%. Підприємство може виробляти продукцію в обсягах, наведених у таблиці 8.3.

Таблиця 8.3 – Вихідні дані

<i>Варіант – 1</i>			<i>Варіант – 2</i>	
<i>i</i>	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.
1.	420	42000	220	22000
2.	430	42570	230	22570
3.	440	43120	240	23120
4.	450	43650	250	23650
5.	500	45500	300	25500
6.	600	51140	400	31140
<i>Варіант – 3</i>			<i>Варіант – 4</i>	
<i>i</i>	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.
1.	320	32000	120	12000
2.	330	32570	130	12570
3.	340	33120	140	13120
4.	350	33650	150	13650
5.	400	35500	200	15500
6.	500	41140	300	21140
<i>Варіант – 5</i>			<i>Варіант – 6</i>	
<i>i</i>	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.
1.	520	52000	720	72000
2.	530	52570	730	72570
3.	540	53120	740	73120
4.	550	53650	750	73650
5.	600	55500	800	75500
6.	700	61140	900	81140

Продовження таблиці 8.3

Варіант – 7			Варіант – 8	
<i>i</i>	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.
1.	820	82000	620	62000
2.	830	82570	630	62570
3.	840	83120	640	63120
4.	850	83650	650	63650
5.	900	85500	700	65500
6.	1000	91140	800	71140
Варіант – 9			Варіант – 10	
<i>i</i>	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.	Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн.
1.	920	92000	1200	120000
2.	930	92570	1300	125700
3.	940	93120	1400	131200
4.	950	93650	1500	136500
5.	1000	95500	1550	138850
6.	1100	101140	1650	144490

Методичні рекомендації до виконання завдання № 2

1. Середня собівартість 1т продукції при заданому обсязі виробництва:

$$S_{серi} = \frac{S_i}{Q_i}, \quad (8.9)$$

де S_i – собівартість повного обсягу продукції, грн.

Q_i – обсяг виробництва продукції, т.

2. Собівартість 1 т додатково виробленої продукції за i -м варіантом:

$$S_{di} = \frac{S_i - S_{i-1}}{Q_i - Q_{i-1}}, \quad (8.10)$$

3. Базова (максимальна) ціна на вироблену продукцію встановлена за базовим рівнем виробництва (перший варіант) і передбачає рівень рентабельності 10%:

$$Ц_б = S_{сер1} \times K_{рент.}, \quad (8.11)$$

4. Прибуток підприємства при мінімальних цінах:

$$PP_{min_i} = C_{min_i} - S_{сер_i}, \quad (8.12)$$

5. Прибуток підприємства при максимальних цінах:

$$PP_{max_i} = C_{max_i} - S_{сер_i}, \quad (8.13)$$

6. Мінімальний граничний прибуток:

$$PP_{min_i}^{ep} = C_{min_i} - S_{d_i}, \quad (8.14)$$

7. Максимальний граничний прибуток:

$$PP_{max_i}^{ep} = C_{max_i} - S_{d_i}, \quad (8.15)$$

Результати розрахунку доцільно представити у наступному вигляді (табл. 8.4).

Таблиця 8.4 – Результати розрахунку

Обсяг виробництва, т.	Собівартість 1 т, грн.		Граничний прибуток, грн.		Ціна 1 т продукції, грн.		Прибуток, грн.	
	$S_{сер_i}$	S_{d_i}	$PP_{min_i}^{gp}$	$PP_{max_i}^{gp}$	C_{min}	$C_{б}$	PP_{min_i}	PP_{max_i}
		-	-	-				

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г. Л. Азов. – М. : Центр экономики и маркетинга, 1998.– 287 с.
2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия: пер. с англ. / И. Ансофф, Э. Дж. Макдоннелл. – СПб. : Питер Ком, 1999.– 416 с.
3. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : монографія / Л. Л. Антонюк. – Київ : КНЕУ, 2004. – 275 с.
4. Базилюк Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки України [Текст] / Я. Б. Базилюк. – Київ : НІС, 2002. – 132 с.
5. Балабанова Л. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств. навч. посібник / Л. В. Балабанова, Г. В. Кривенко, І. В. Балабанова. – Київ : «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 256 с.
6. Булах І. В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства сфери телекомунікацій : монографія / І. В. Булах, Т. Б. Надтока. – Донецьк. : ДРУК-ІНФО, 2010. – 244 с.
7. Гаврилюк С. П. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу: навч. посібник / С. П. Гаврилюк. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 180 с.
8. Грант Р. М. Современный стратегический анализ / Р. М. Грант. – СПб. : Питер, 2008. – 560 с.
9. Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: монографія / Т. В. Гринько. – Кривий Ріг : Видавничий Дім, 2005. – 322 с.
10. Дикань В. Л. Обеспечение конкурентоспособности предприятия : [монография] / В. Л. Дикань. – Харків : Основа, 1995. – 160 с.
11. Драган О. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти : монографія / О. І. Драган. – Київ : ДАКККіМ, 2006. – 160 с.
12. Журило І. В. Конкурентоспроможність нової продукції промислово-виробничого призначення: теоретичні аспекти, методика прогнозування та забезпечення : монографія / І. В. Журило: – Кіровоград, ПВЦ «Мавік», 2007. – 186 с.

13. Иванов Ю. Б. Адаптивная оценка конкурентоспособности предприятия: теоретико-аналитические аспекты / Ю. Б. Иванов, И. А. Серова // Бизнес-Информ. – 2009. – № 12 (1). – С. 45–47.
14. Кныш М. И. Конкурентные стратегии : учеб. пособие / М. И. Кныш. – СПб.: Б. и., 2000. – 284 с.
15. Кобиляцький Л. С. Управління конкурентоспроможністю : навч. посібник / Л. С. Кобиляцький. – Київ : Зовнішня торгівля, 2003. – 304 с.
16. Лифиц И. М. Конкурентоспособность товаров и услуг : учебник для бакалавров / И. М. Лифиц. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2013. – 437 с. – Серия : Бакалавр. Углубленный курс.
17. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / За заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
18. Котельников Д. И. Управління конкурентоспроможністю: навч. посібник / Д. И. Котельников, С. М. Задорожна. – Київ : Видавничий дім «Слово». – 2004. – 168 с.
19. Котлик А. В. Цілі діяльності підприємства як основа забезпечення його конкурентоспроможності / А. В. Котлик // Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка». – 2008. – Випуск 2 (10). – С. 168–172.
20. Кузьмін О. Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : [навч. посібник для студ. спец. «Міжнародна економіка»] / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль. – Львів : Компакт-ЛВ, 2005. – 304 с.
21. Максимов В. В. Обґрунтування стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства / В. В. Максимов, Я. В. Бурко // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – 2009. – № 9 (139). – С. 69–77.
22. Механизм управления предприятием : стратегический аспект / [В. С. Пономаренко, Е. Н. Ястремская, В. М. Луцковский и др.]. – Харків : Изд. ХГЭУ, 2002. – 252 с.
23. Омеляненко Т. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась, А. В. Вакуленко. – Київ : КНЕУ, 2006. – 272 с.
24. Павлова В. А. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка та стратегія забезпечення / В. А. Павлова. – Дніпропетровськ : ДУЕП, 2006. – 276 с.

25. Піддубний І. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : навч. посібник / І. О. Піддубний; за ред. проф. І. О. Піддубного. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2004. – 264 с.
26. Портер М. Конкурентная стратегия : методика анализа отраслей и конкурентов / М. Портер ; пер. з англ. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 412 с.
27. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / М. Портер; пер. з англ. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 715 с.
28. Пострелова А. В. Оценка конкурентоспособности предприятия / А. В. Пострелова, М. С. Маркин // Молодой ученый. – 2013. – № 6. – С. 398–402.
29. Рубин Ю. Б. Конкуренция: упорядоченное взаимодействие и профессионализм в бизнесе / Ю. Б. Рубин. – М. : Маркет ДС, 2008. – 464 с.
30. Савчук С. И. Измерение интенсивности конкуренции на уровне предприятий / С. И. Савчук // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 2 (44). – С. 39–45.
31. Савчук С. И. Основы теории конкурентоспособности / С. И. Савчук. – Маріуполь, 2007. – 520 с.
32. Смолін І. В. Стратегічне планування розвитку організації : [монографія] / І. В. Смолін. – Київ : КНТЕУ, 2004. – 344 с.
33. Стратегія підприємства : підручник / [Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, Т. М. Чечетова-Терашвілі та ін.]. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 560 с.
34. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону : монографія / За ред. А. І. Мокія, Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга Прес, 2010. – 488 с.
35. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посібник / [С. М. Клименко, Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2008. – 520 с.
36. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации : учеб. пособие / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Изд-во Эксмо, 2004. – 544 с.
37. Шевченко Л. С. Конкурентное управление : учеб. пособие / Л. С. Шевченко. – Харьков: Эспада, 2004. – 520 с.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання контрольної роботи

з навчальної дисципліни

«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів заочної форми навчання освітнього рівня «магістр»
спеціальності 051 – Економіка)*

Укладач **ЖОВТЯК** Ганна Анатоліївна

Відповідальний за випуск *А. Є. Ачкасов*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2018, поз. 442 М

Підп. до друку 17.08.2018. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,8
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.